

Naziv originala:

THE MAN IN THE HIGH CASTLE

Philip K. Dick

Copyright © 1963 Philip K. Dick estate, with permission of Wylie

Copyright © 2015 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača

Vladimir Manigoda

Urednik:

Danilo Lučić

Prevod:

Mirjana Rajković

Lektura i korektura:

Nađa Parandilović

Grafičko oblikovanje:

Jelena Lugonja

Štampa:

Kontrast štampa, Beograd

Tiraž:

500

Izdavač:

Kontrast, Beograd

Klaonička 2, Zemun

e-mail: jakkontrast@gmail.com

kontrastizdavastvo.com

facebook.com/KontrastIzdavastvo

www.glif.rs

**ČOVEK U
VISOKOM
DVORCU
FILIP
K. DIK**

KONTRAST

Beograd, 2015.

1.

NEDELJU DANA JE GOSPODIN ROBERT ČILDAN zabrinuto motrio na poštu. Ali dragocena pošiljka iz države Roki Mauntins nije stigla. Kada je u petak ujutru otvorio radnju i na podu pored proreza sandučeta za poštu video samo pisma, pomislio je, naljutiće mi se mušterija.

Pošto je iz automata na zidu nalio sebi šolju instant čaja za pet centi, on uze metlu i poče da čisti; uskoro je prednji deo Američkih umetničkih rukotvorina Inc. bio spreman za radni dan, sve ucajkljeno kao novo, sa registar-kasom punom sitnine, vazom sa svežim nevenima i radiom koji je davao atmosferu. Napolju su poslovni ljudi žurili ulicom Montgomeri na putu ka svojim kancelarijama. U daljini prođe žičara i Čildan zastade posmatrajući je sa zadovoljstvom. Žene u njihovim dugim svilenim haljinama raznih boja... i njih je posmatrao. Onda zazvoni telefon. On se okrete da digne slušalicu.

„Da”, reče poznat glas na njegovo javljanje. Čildan se preseče. „Ovde gospodin Tagomi. Je li moj poster od regrutacije iz Građanskog rata već stigao, gospodine? Molim vas, setite se; obećali ste ga još prošle nedelje.” Glas mu je bio sitničav i rezak, jedva ućtiv, tek u granicama pristojnog. „Zar vam nisam dao kaparu, gospodine Čildane, sa tim uslovom? To treba da bude poklon, razumete. Objasnio sam. Reč je o klijentu.”

„Iscrpno traganje”, započe Čildan, „koje sam preduzeo o svom trošku, gospodine Tagomi, milostivi gospodine, u vezi sa obećanim paketom, čije je poreklo, kao što i sami znate, izvan ovog regiona, i zato je...”

Ali gospodin Tagomi upade u reč: „Znači nije stigao.”

„Ne, gospodine Tagomi, ljubazni gospodine.” Ledeno ćutanje.

„Ne mogu više čekati”, reče Tagomi. „Zaista ne mogu, gospodine.”

Čildan se natmureno zagleda kroz izlog u sjajni topli dan i poslovne zgrade San Franciska.

„Onda nešto drugo. Šta preporučujete, gospodine Čildan?”

Tagomi je namerno izgovorio ime sa pogrešnim naglaskom; uvreda od koje Čildanu jurnu krv u glavu. Grozno srozavanje njihovog položaja. Težnje i strepnje i muke Roberta Čildana izbiše na površinu i preplaviše ga, zaveza mu se jezik. Mucao je, a ruka mu se lepila za slušalicu. Vazduh u radnji je mirisao na neven, muzika je i dalje svirala, a on se osećao kao da pada u neko daleko more.

„Pa...”, uspe da promuca. „Mutilicu za puter. Mašinu za pravljenje sladoleđa negde iz 1900.” Razum mu je odbijao da misli. Samo kad zaboraviš na to; samo kada praviš budalu od sebe. Imao je trideset osam godina i sećao se predratnih dana, drugih vremena. Frenklina D. Ruzvelta i Svetskog sajma; predašnjeg boljeg sveta. „Da li bih mogao da donesem razne poželjne predmete tamo gde radite?”, promrmlja.

Zakazali su sastanak u dva. Moraću da zatvorim radnju, pomisli spuštajući slušalicu. Nema druge. Moram da čuvam dobru volju ovakvih mušterija; posao zavisi od njih. Stojeći nesigurno na nogama, on zaključi da je neko – jedan par – ušao u radnju. Mladić i devojka, oboje zgodni, dobro obučeni. Idealni. On se smiri i pođe ka njima profesionalno, lagano, smešeći se. Oni su se sagnuli da razgledaju izložene stvari i podigli su jednu divnu pepeljaru. U braku su, pogodi on. Stanuju tamo u gradu Vajnding Mists, u novim ekskluzivnim stanovima na Skajlajnu, koji gledaju na Belmont.

„Dobar dan”, reče, i oseti se bolje. Oni mu se nasmešiše bez ikakve nadmoćnosti, samo ljubazno. Njegovi eksponati – koji su na Obali zaista važili za najbolje od svoje vrste – malo su im ulili strahopoštovanje; video je to i bio im zahvalan. Oni su se razumeli u stvari.

„Zaista odlični komadi, gospodine”, reče mladi čovek.

Čildan se spontano pokloni.

Njihove oči, tople ne samo iz humanosti, već i zbog podeljenog uživanja u umetničkim predmetima koje je on prodavao,

zbog zajedničkog ukusa i zadovoljstva, počivale su na njemu; zahvaljivali su mu što ima takve stvari koje mogu da vide, uzmu i razgledaju, da ih možda premeću po rukama a da ih čak i ne kupe. Da, mislio je, oni znaju u kakvoj su radnji; ovo nisu turističke tričarije, niti pločice od sekvoje sa natpisima MJUIR VUDES, MARIN KAUNTI, PAD, ili smešne značke, ili prstenčići, ili razglednice sa mostom. Naročito devojčine oči, krupne, tamne. Kako lako bih, pomisli Čildan, mogao da se zaljubim u ovakvu devojkicu. Kako bi mi tragičan život bio tada; kao da već ionako nije dovoljno loš. Lepo uređena crna kosa, lakom premazani nokti, probušene uši sa dugim visećim metalnim mindušama ručne izrade.

„Vaše minduše”, promrmlja. „Kupljene ovde, možda?”

„Ne”, reče ona. „Kod nas.”

Čildan klimnu glavom. Nema savremene američke umetnosti; samo prošlost može da se vidi ovde, u ovakvoj radnji.

„Ovde ste na duže?”, upita ona. „Kod nas u San Francisku?”

„Ovde sam postavljen na neodređeno vreme”, reče čovek. „U Istražnoj komisiji za planiranje životnog standarda ugroženih područja.” Lice mu se ozari ponosom. Nije vojnik. On nije jedan od onih grubijana regruta što žvaću gumu i imaju pohlepna seljačka lica, što bazaju Market stritom zijajući u burdeljske predstave, pornografske filmove, strelišta, jeftine barove sa fotografijama sredovečnih plavuša kako drže bradavice među svojim zboranim prstima i pilje... prčvarnice sa džezom koje uglavnom čine ravni deo San Franciska, klimave udžerice od lima i dasaka koje su iznikle iz ruševina još pre nego što je pala poslednja bomba. Ne – ovaj čovek pripada eliti. Kulturani, obrazovan – čak i više nego gospodin Tagomi – on je na kraju krajeva visoki funkcioner u visokorangiranoj trgovinskoj misiji na Pacifičkoj obali. Tagomi je bio starac. Njegovi stavovi su se formirali u danima ratne Vlade.

„Jeste li želeli predmete američke tradicionalne narodne umetnosti kao poklon?”, upita Čildan. „Ili možda da dekorišete novi stan za vaš boravak ovde?” Ako je ovo drugo... srce je počelo da mu lupa.

„Tačno ste pogodili”, reče devojkica. „Počinjemo da uređujemo. Malo smo neodlučni. Da li biste mogli da nas uputite?”

„Mogao bih da sredim da dođem u vaš stan, da...” reče Čildan. „Da donesem nekoliko kutija koje bih mogao da vam predložim kada budete imali vremena. Naravno, to nam je specijalnost.” Zatim spusti pogled da bi sakrio nadu. Možda bi pale hiljade dolara. „Dobiću sto iz Nove Engleske, od javora, izrađen samo sa drvenim klinovima, bez ijednog eksera. Ogromna lepota i vrednost. I ogledalo iz vremena rata 1812. A i originalnu narodnu rukotvorinu: zastirače od kozje dlake obojene biljnim bojama.”

„Ja lično”, reče čovek, „više volim gradsku umetnost.”

„Da”, usrdno reče Čildan. „Čujte, gospodine. Imam jednu zidnu sliku iz poštanskog perioda W.P.A, original, izrađen na tabli, iz četiri dela, predstavlja Horasa Grilija. Dragocen kolekcionarski komad.”

„Oh”, reče čovek, i njegove tamne oči blesnuše.

„I orman Viktrola iz 1920, prepravljen u bife.”

„Oh.”

„I, gospodine, čujte, uramljenu potpisanu sliku Džin Harlo.”
Čovek iskolači oči.

„Hoćemo li da uredimo stvar?”, reče Čildan, dočepavši se tog pravog psihološkog momenta. Izvuče pero i notes iz unutrašnjeg džepa sakoa.

„Zapisaću vaše ime i adresu, gospodine i gospođo.”

Malo posle, dok je par izlazio iz radnje, Čildan je stajao sa rukama iza leđa, posmatrajući ulicu. Divota. Kad bi svi poslovni dani bili kao ovaj... ali ovo je bilo više od jednog poslovnog dana, ovo je bio uspeh njegove radnje. Ovo je bila prilika da se sa mladim japanskim parom sretne privatno, i to na osnovu toga što ga prihvataju kao čoveka, a ne kao Jenkinsa, ili, u najboljem slučaju, kao trgovca koji prodaje umetničke predmete. Da, ti novi mladi ljudi, iz generacije koja dolazi, koji nisu zapamtili dane pre rata ili čak ni sam rat – oni su bili nada sveta. Razlika u mestu za njih nije imala značaja.

To će proći, mislio je Čildan. Jednog dana. Sama ta ideja mesta. Neće biti podređenih i vladajućih, već prosto ljudi. A ipak je drhtao od straha, zamišljajući sebe kako im kuca na vrata. On pogleda zabelešku. Kasure. Pošto će ga pustiti u kuću, svakako će ga

ponuditi čajem. Da li će on učiniti pravu stvar – znate, pravi postupak i reč u svakom trenutku – ili će se obrukati, kao životinja, nekim očajnim *faux pas*?¹

Devojka se zvala Beti. Lice joj je bilo puno razumevanja. Oči nežne i saosećajne. Ona je zasigurno, čak i za kratko vreme u radnji, osetila sve njegove nade i poraze.

Njegove nade – odjednom oseti vrtoglavicu. Kakve je on to aspiracije imao, na granici bezumnog, ako ne i samoubilačkog? Ali znalo se kakvi su odnosi između Japanaca i Jenkija, a posebno između muških Japanaca i ženskih Jenkija. Ovo... zgrči se od straha pri pomisli. A bila je i udata. On odagna iz glave prizor svojih nevoljnih misli i poče žurno da otvara jutarnju poštu.

Otkri da mu ruke još drhte. A onda se seti svog sastanka sa gospodinom Tagomijem u dva sata; na to ruke prestadoše da mu drhte, i nervoza se pretvori u rešenost. Moram da se pojavim sa nečim prihvatljivim, reče sam sebi. Gde? Kako? Šta? Telefonski poziv. Izvori. Poslovna sposobnost.

Iskopaj odnekud potpuno restauriran Ford iz 1929, uključujući krov od platna (crn). Pun pogodak da se zauvek zadrži zaštitnik. Zapakovan originalan nov-novcat tromotorni poštanski avion otkriven u ambaru u Alabami, itd. Mumificiranu glavu gospodina B. Bila, sa sve lepršavom belom kosom; senzacionalan predmet američke izrade. Napravio bih reputaciju u krugovima vrhunskih poznavalaca na celom Pacifiku, računajući i Houm Ajlends.² Radi inspiracije, zapali cigaretu od marihuane, odlične marke Lend-O-Smajls.³

U svojoj sobi na Hejs stritu, Frenk Frink je ležao u krevetu misleći kako da ustane. Sunce je kroz roletnu obasjavalo gomilu odeće koja je ležala na podu. I njegove naočare. Da ih ne nagaзи? Da pokušam da dođem do kupatila drugim putem, pomisli. Da dopuzim ili da se dokotrljam. Glava ga je bolela, ali nije bio

---

1. Posrnuti, spotaći se (fran.); prim. prev.

2. Japan ('domovinska ostrva'); prim. prev.

3. Zemlja osmeha; prim. prev.

tužan. Nikad se ne osvrći za sobom, odlučio je. Vreme? Koliko li je sati? Sat je na komodi. Jedanaest i trideset! Gospode bože. Ali nastavi da leži.

Otpušten sam, pomisli.

Juče je pogrešio u fabrici. Skresao je nešto što nije trebalo gospodinu Vajndam-Metsonu, koji je imao ulubljeno lice sa Sokratovim nosom, dijamantski prsten i patent-zatvarač sa zlatnom mušicom. Drugim rečima, vlast. Presto. Frinkove misli su ošamućeno lutale.

Jeste, mislio je, a sada će da me stave na crnu listu; moja kvalifikacija je beskorisna – nemam zanat. Petnaest godina iskustva. Ode u vetar. I sada će morati da se pojavi pred Komisijom za opravdavanje radnika, da bi mu revidirali radnu kategoriju. Pošto nikako nije bio u stanju da dokuči odnos Vajndam-Matsona prema pinocima – marionetskoj beloju vladi u Sakramentu – samim tim nije mogao ni da izmeri u kolikoj meri je njegov bivši poslodavac u mogućnosti da utiče na prave vlasti – Japance. KOR su držali pinoci. Naći će se pred četiri ili pet sredovečnih debeljuškastih belih lica iz reda Vajndam-Matsona. Ako ne uspe tu da dobije opravdanje, uputiće se u jednu od Uvozno-izvoznih misija kojima se upravljalo iz Tokija, a koje su imale filijale po celoj Kaliforniji, Oregonu, Vašingtonu, i delovima Nevade uključenim u Pacifičke Američke Države. Ali ako ne uspe da se odbrani tamo... Dok je ležao u krevetu i gledao starinsku svetiljku na tavanici, kroz glavu su mu prolazili planovi. Mogao bi, na primer, da se prebaci u države Roki Mauntins. Ali one su bile povezane sa PAD, i možda bi ga izručile. A Jug?

Trgnu se. Uh. To ne. Kao belac, on bi imao puno mesta, u stvari više nego što je imao ovde u PAD. Ali... nije želeo takvo mesto. I, što je još gore, Jug je imao sijaset isprepletanih veza, ekonomskih, ideoloških, i još bog zna kakvih drugih, sa Rajhom. A Frenk Frink je bio Jevrejin.

Njegovo pravo ime bilo je Frenk Fink. Rođen je na Istočnoj obali, u Njujorku, a 1941. bio je mobilisan u armiju Sjedinjenih Američkih Država, odmah posle pada Rusije. Pošto su Japanci zauzeli Havaje, bio je poslat na Zapadnu obalu. Kada se rat završio, on se našao na japanskoj strani u odnosu na liniju poravnjanja. I tu je bio danas, posle petnaest godina.

Godine 1947. na dan Kapitulacije, bio je manje-više izbezumljen. Kako je mrzeo Japance, zakleo se na osvetu; zakopao je svoje vojničko oružje deset stopa pod zemljom, u jednom sutrenu, dobro zamotano i podmazano, za dan kada se on i njegovi drugari dignu. Međutim, vreme je bilo veliki vidar – činjenica koju on nije bio uzeo u obzir. Kada je danas pomišljao na tu ideju, kupanje u krvi, čistku pinoka i njihovih gospodara, osećao se kao da ponovo razgleda jedan od onih zaprljanih godišnjaka iz njegovih srednjoškolskih dana, i nailazi na prikaz svojih dečaćkih težnji. Zlatna ribica Frenk Fink će biti paleontolog i zavetovao se da će se oženiti Normom Praut. Norma Praut je bila razredna lepotica i on se zaista zavetovao da će se njome oženiti. To je bilo tako neverovatno davno, kao slušanje Freda Alena ili gledanje nekog filma V. C. Fildsa. Od 1947. godine verovatno se sreo ili razgovarao sa šest stotina hiljada Japanaca, i želja da izvrši nasilje nad nekim od njih ili nad svima jednostavno se nije ostvarila posle prvih nekoliko meseci. Prosto više nije imala značaja.

Ali čekaj. Bio je jedan – neki gospodin Omuro – koji je zakupio jedan veliki kvart sa nekretninama za izdavanje u gradskom delu San Franciska, i koji je jedno vreme bio Frenkov stanodavac. Taj je bio kvaran, pomisli on. Ajkula koja nikada ništa nije popravila, koja je pregrađivala sobe na sve manje i manje delove, podizala kirije... Omuro je pelješio siromahe, naročito one bivše vojnike koji su bili bez posla i gotovo bez prebijene pare za vreme depresije početkom pedesetih godina. Međutim, jedna od japanskih trgovinskih misija odsekla je Omuru glavu zbog njegovog profiterstva. Danas se nije moglo čuti o takvom kršenju grubog, krutog, ali pravednog japanskog građanskog zakona. To je bilo priznanje nepotkupljivosti japanskih okupacionih funkcionera, naročito onih koji su došli posle pada ratne Vlade.

Kada se setio strogog, stoičkog poštenja Trgovinskih misija, Frinku se vrati pouzdanje. Čak će i Vajnama-Matsona da oduvaju kao muvu zunzaru. Bio ne bio vlasnik Korporacije V. M. U najmanju ruku, nadao se. Mislim da zaista imam vere u taj Pacifički savez za zajednički prosperitet, reče sam sebi. Čudno.

Kada se setim onih prvih dana... tada je to izgledalo kao tako očigledna prevara. Prazna propaganda. Ali sada...

Diže se iz kreveta i nesigurno se uputi prema kupatilu. Dok se umivao i brijao, slušao je podnevne vesti na radiju.

„Nemojmo se podsmevati ovom naporu”, govorio je radio u trenutku kad je on zavrnuo toplu vodu.

„Ne, nećemo”, pomisli gorko Frink. Znao je koji to tačno napor radio ima na umu. Ipak, bilo je na kraju krajeva nečeg humorističkog u tome, u slici neosetljivih, tupih, mrzovoljnih Nemaca kako se šetaju po Marsu, po crvenom pesku gde nijedan čovek do tada nije nogom stupio. Nanoseći penu na obraze, Frink poče da pevuši satirične reči. *Gott, Herr Kreisleiter. Ist dies vielleicht der Ort wo man das Konzentrationslager bilden kann? Das Wetter ist so sch, n. Heiss, aber doch schön...*⁴

Radio reče: „Civilizacija zajedničkog prosperiteta mora zastati i razmotriti da li u našoj težnji za obezbeđenjem uravnotežene pravičnosti uzajamnih dužnosti i odgovornosti povezanih sa nagrađivanjem...” Tipičan žargon vladajuće hijerarhije, primeti Frink. „...nismo propustili da zapazimo buduću arenu u kojoj će se odigravati poslovi čoveka, bili oni nordijski, japanski, negroidni...” I to se tako nastavljalo bez kraja.

Dok se oblačio, sa zadovoljstvom je prežvakavao svoju satiričnu primedbu. *Vreme je schön, tako schön. Ali nema ništa za disanje...*

Međutim to je bila činjenica; Pacifik nije ništa učinio za kolonizaciju planeta. Umesto toga, upetljao se – zapravo zaglibio se – u Južnoj Americi. Dok su se Nemci bavili teranjem ogromnih robotskih sistema po vasioni, Japovi su i dalje spaljivali džungle u unutrašnjosti Brazila i podizali osmospratne stambene zgrade od ilovače za bivše lovce na ljudske glave. Dok Japovi lansiraju svoj prvi vasijski brod, Nemci će već smotati ceo Sunčev sistem. U stara vremena istorijskih knjiga Nemci

---

4. Gospode, gospodine Krajslajter. Je li ovo možda mesto gde se može sagraditi koncentracioni logor? Vreme je tako lepo. Vruće, ali ipak lepo. (nem.) prim. prev.

su propustili priliku, dok je ostatak Evrope zaokružavao svoje kolonijalne imperije. Ali, razmišljao je Frink, neće oni ovog puta biti poslednji; naučili su se.

A onda je razmišljao o Africi, i nacističkom eksperimentu tamo. Krv mu se na trenutak sledi u venama, a on nastavi dalje. Ta ogromna prazna ruševina.

Radio reče: „...moramo razmotriti sa ponosom, koliko god stavljali naglasak na fundamentalne fizičke potrebe naroda svuda u svetu, njihove podduhovne aspiracije koje moraju biti...”

Frink isključio radio. Onda ga, ohladivši se, ponovo upali.

Isuse blagi, pomisli. Afrika. Za duhove umrlih plemena. Zbrisani da bi se stvorila zemlja – čega? Ko zna? Možda čak ni glavni arhitekti u Berlinu nisu znali. Gomila automata koja je gradila i dirinčila. Gradila? Mlela i smanjivala. Ljudožderi na paleontološkoj izložbi, kako prave pehar od neprijateljeve lobanje, dok cela porodica marljivo vadi sadržaj – sirov mozak – da ga pojede. Onda korisne alatke od kostiju ljudskih nogu.

Štedljivo, kad malo bolje razmisiš - ne samo što jedeš ljude koji ti se ne sviđaju, nego ih čak jedeš iz njihove sopstvene lobanje. Prvi tehničari! Praistorijski čovek u sterilnom belom laboratorijskom mantilu u nekoj laboratoriji Berlinskog univerziteta, kako eksperimentiše da bi utvrdio za šta se sve mogu upotrebiti lobanje, koža, uši, salo drugih ljudi. Ja, her Doktor. Jedna nova upotreba nožnog palca; pogledajte, od zglavka se može napraviti brz mehanizam upaljača za cigarete. Sad, samo ako her Krup može da ga proizvodi u velikim količinama...

Užasnu se od pomisli: drevni džinovski pračovek ljudožder koji je sada u cvetu, i opet vlada svetom. Proveli smo milion godina bežeći od njega, mislio je Frink, a on se sada vratio. I to ne samo kao protivnik... već kao gospodar.

„...Možemo da žalimo”, govorio je radio glasom malih žuto-trba iz Tokija.

Bože, pomisli Frink; i mi smo ih nazivali majmunima, te civilizovane krivonoge račiće koji nikad ne bi postavljali gasne peći, isto kao što ne bi rastapali svoje žene u pečatnom vosku. „...i često smo u prošlosti žalili zbog strašnog razbacivanja ljudi u fanatičnom stremljenju usled kojeg kojeg su se široke mase našle

potpuno izvan zakonske zajednice.” Oni, Japovi su tako čvrsti u zakonu. „...Da citiramo jednog svima poznatog sveca sa Zapada: *Kakve koristi ima čovek ako zadobije ceo svet, ali u tom poduhvatu izgubi svoju dušu?*” Radio začuta, zastade. Frink, vezujući kravatu, takođe zastade. To je bio jutarnji obred pranja.

Moraću da sklopim pakt sa njima ovde, shvati on. Bez obzira na to da li sam na crnoj listi ili ne, za mene bi bila smrt da odem iz zemlje pod upravom Japanaca i pojavim se na Jugu ili u Evropi – bilo gde u Rajhu.

Moraću da se sporazumem sa starim Vajndam-Matsonom.

Pošto je seo na krevet, sa šoljom mlakog čaja pored sebe, Frink uze svoj primerak Ji Đinga. Iz kožne futrole izvuče četrdeset devet strukova hajdučke trave. Razmišljao je sve dok nije ovladao mislima kako treba i dok nije smislio pitanja.

Glasno reče: „Kako da priđem Vajndam-Matsonu da bih došao do pristojnog sporazuma sa njim?” Napisa pitanje na tablicu, i onda počeo da premeće strukove hajdučice iz ruke u ruku, sve dok ne dobi prvi red, početak. Jednu osmicu. Polovina od šezdeset četiri heksagrama već eliminisana. Podeli strukove i dobi drugi red. Ubrzo je, kako je bio vešt, imao svih šest redova; heksagram je ležao pred njim, i nije mu bilo potrebno da ga identifikuje pomoću tabele. Prepoznao ga je kao heksagram petnaest. Č’ien. Skromnost. Oh. Niski će se uzdići, visoki spustiti, moćne porodice će se uniziti; nije morao da gleda tekst – znao ga je napamet. Dobar znak. Proročanstvo mu je davalo povoljne vesti.

A ipak je bio malo razočaran. Bilo je nečeg uzaludnog u heksagramu Petnaest. Nečeg isuviše prepodobnog. Naravno, treba da bude skroman. Možda je u tome i bila caka. Na kraju krajeva, on nije imao nikakve moći nad starim V. M. Nije ga mogao primorati da ga primi natrag. Sve što je mogao da učini bilo je da prihvati stanovište heksagrama petnaest; to je takav trenutak kada čovek mora da moljaka, da se nada, da očekuje sa verom.

Nebo će ga u svoje vreme uzdići do njegovog starog posla, ili možda čak i do nečeg boljeg.

Nije imao nikakve redove da čita, nikakve devetke ili šestice; stvar je mirovala. Znači, bio je gotov. Nije došlo do prelaska u drugi heksagram.

Onda novo pitanje. Namestivši se, glasno reče: „Da li ću ikada opet videti Julijanu?”

To mu je bila žena. Ili bolje reći – bivša žena. Julijana se od njega razvela pre godinu dana, i mesecima je nije video; u stvari, nije čak znao ni gde stanuje. Očigledno je otišla iz San Franciska, A možda čak i iz PAD. Njihovim zajedničkim prijateljima se ili nije javila, ili mu oni o tome nisu govorili.

Hitro je premetao strukove hajdučice, pogleda prikovanog za podeoke.

Koliko je puta pitao o Julijani ovo ili ono? Evo, pojavi se heksagram, izazvan pasivnim slučajnim delovanjem biljnih stabljika. Nasumce, pa ipak ukorenjeno u trenutku u kojem živi, u kojem je ceo njegov život povezan sa svim drugim životima i česticama u vasioni. Potrebni heksagram slikao je svojim razlomljenim i nerazlomljenim redovima situaciju. On, Julijana, fabrika u Gof stritu, Trgovinske misije koje gospodare, istraživanje planeta, milijarde hemijskog otpada u Africi, koji sad čak više nisu ni leševi, aspiracije hiljada ljudi oko njega u drvenim zečarnicima San Franciska, ludačke kreature u Berlinu sa svojim hladnim licima i manijačkim planovima – sve se to povezalno u ovom trenutku bacanja stabljičica hajdučice da bi se odabrala tačno ona odgovarajuća mudrost u knjizi započetoj u tridesetom stoleću p. n. e. u knjizi koju su kineski mudraci stvarali hiljadama godina – pročišćenoj, usavršenoj, toj uzvišenoj kosmologiji – i nauci – kodifikovanoj još pre nego što je Evropa naučila deljenje velikih brojeva.

Heksagram. Srce mu stade. Četrdeset četiri. Kou. Dolaznje u susret. Njegovo otrežnjujuće rasuđivanje. Devica je moćna. Ne treba se ženiti takvom devicom. Opet je to dobio u vezi sa Julijanom. Oho, pomisli smirujući se. Znači nije bila za mene; to znam. Nisam to pitao. Zašto proročanstvo mora da me podseća? Moja je zla sreća što sam se sreo s njom i što sam bio – i još uvek sam – zaljubljen u nju. Julijana – najlepša žena kojom se ikada oženio. Obrve i kosa crni kao gar: tragovi španske krvi raspoređeni kao čista boja, čak i na usne. Gibak, nečujan hod; nosila je sportske bele cipele zaostale iz srednje škole. U stvari, sva njena odeća bila je pohabana i navodila je na pomisao da je

stara i isprana. On i ona su toliko dugo bili tako siromašni da je ona uprkos svom izgledu morala da nosi pamučnu majicu, platnenu jaknu sa patent zatvaračem, braon suknju od tvida, i soknice, i mrzela ga je, i to zato što je zbog toga, kako je govorila, izgledala kao žena koja igra tenis ili (još gore) sakuplja pečurke po šumi.

Ali iznad svega i izvan svega, on je najpre bio privučen njenim nekonvencionalnim izrazom; bez ikakvog razloga, Julijana je strance pozdravljala zlokobnim, ubistvenim osmehom Mona Lize, koji ih je razapinjao između dve reakcije – da li da kažu 'dobar dan' ili ne. A bila je toliko privlačna da su oni češće govorili to 'dobar dan', na šta bi Julijana samo promakla pored njih. U početku je mislio da je stvar jednostavno u slabom vidu, ali je najzad zaključio da to otkriva tamno obojenu, inače skrivenu, glupost u biti njegove žene. I tako mu je konačno dosadilo to njeno treptanje iskosa na nepoznate, i način na koji je dolazila i odlazila, poput biljke, ćuteći, kao da izvršava neki tajanstveni zadatak. Ali čak i tada, pred kraj, kada su se već toliko svađali, on je ipak nije video drugačije nego kao sam božji izum, ubačen u njegov život iz razloga koje on nikada neće saznati. I zbog toga – što je bila nekakva verska intuicija ili vera u vezi sa njom – on nikada nije mogao da preboli što ju je izgubio. Izgledala je tako blizu baš sada... kao da ju je još imao. Taj duh, koji se i dalje kretao njegovim životom, tapkajući po njegovoj sobi u potrazi za – za čime god je već Julijana tragala. I bila je u njegovom duhu kad god bi se prihvatio proročanskih knjiga.

Sedeći na postelji, okružen usamljeničkim neredom, spremajući se da izađe i otpočne svoj dan, Frenk Frink se pitao ko je još u golemom komplikovanom gradu San Franciska u tom istom trenutku pitao proročanstvo za savet. I da li su svi oni dobijali isto tako mračan savet kao i on? Je li smisao Trenutka za njih bio isto tako nepovoljan kao i za njega?

2.

GOSPODIN NOBUSUKE TAGOMI je sedeo konsultujući božansku Petu knjigu konfučijevske mudrosti – taoističko proročanstvo, stolecima nazivano Ji Đing ili Knjiga promena. Tog dana u podne počeo je da se brine zbog svog sastanka sa gospodinom Čildanom, koji će se odigrati u dva sata.

Njegove kancelarije na dvadesetom spratu zgrade *Nipon tajmsa* na Tejlor stritu gledale su na Zaliv. Kroz stakleni zid mogao je da posmatra brodove kako ulaze ispod mosta Golden gejt. Ovog trenutka se video teretni brod iza Alkatraza, ali gospodinu Tagomiju je to bilo svejedno.

Prišavši zidu, on povuče uzicu i spusti zastore preko tog prizora. Velika centralna kancelarija se zatamni; nije morao da čiklji zbog bleštave svetlosti. Sada je mogao jasnije da misli.

To da li će zadovoljiti klijenta - zaključio on - nije bilo u njegovoj moći. Bez obzira na to šta će gospodin Čildan doneti: klijent neće biti impresioniran. Pogledajmo tome u oči, rekao je sebi. Ali možemo bar da sprečimo da bude nezadovoljan.

Možemo da ga ne uvredimo bajatim poklonom.

Klijent će uskoro stići na aerodrom San Franciska novom modernom nemačkom raketom, Meseršmit 9-E.G. Tagomi se nikada nije vozio takvim brodom; kada se sretne sa gospodinom Bejnsom, moraće da se pobrine da izgleda blazirano onoliko koliko raketa ispadne velika. A sada da vežbamo.

Stade pred ogledalo na zidu kancelarije i napravi lice staloženog čoveka koji se pomalo dosađuje; tražio je u svojim hladnim crtama nešto što bi ga izdalo. Da, prave veliku buku, gospodine Bejns, milostivi gospodine. Čovek ne može da čita.

Ali zato let od Štokholma do San Franciska traje samo četrdeset pet minuta. Zatim možda koju reč o nemačkim tehničkim neuspesima? Pretpostavljam da ste čuli na radiju. Taj udes iznad Madagaskara. Moram da kažem, stari avioni na klipove ipak vrede.

Bitno je izbegavati politiku. Jer nije znao gledišta gospodina Bejnsa o glavnim aktuelnim pitanjima. A ona bi se ipak mogla pojaviti. Pošto je Šveđanin, gospodin Bejns će biti neutralan. Ipak, izabrao je Lufthanzu, a ne S. A. S. Oprezan manevar... Gospodine Bejns, milostivi gospodine, kažu da je her Borman jako bolestan. Da će Partaj ove jeseni izabrati novog rajhs-kancelara. Jesu li to samo glasine? Toliko je mnogo tajnovitosti, avaj, između Pacifika i Rajha.

U fascikli na njegovom stolu, isečak iz Njujork tajmsa sa nedavnim govorom gospodina Bejnsa. Sada ga je gospodin Tagomi kritički proučavao, saginjući se zbog neznatne greške u kontaktnim sočivima. Govor se morao odnositi na potrebu ponovnog traganja – devedeset i osmi put? – za izvorima vode na mesecu. „Možda ćemo ipak rešiti ovu razdiruću dilemu”, citirali su gospodina Bejnsa. „Naš najbliži sused, i do sada najnezahvalniji, osim za vojne svrhe.” *Sic!* pomisli gospodin Tagomi, upotrebivši otmenu latinsku reč. Ključ za gospodina Bejnsa. Gleda popreko samo na vojne stvari.

Gospodin Tagomi se potrudi da to zapamti. Dodirnuvši dugme interfona, gospodin Tagomi reče: „Gospođice Efreikijan, želeo bih da donesete svoj magnetofon, molim vas.” Spoljna vrata kancelarije skliznuše u stranu, i pojavi se gospođica Efreikijan, danas prijatno nakićena plavim cvetovima u kosi.

„Malo jorgovana”, primeti gospodin Tagomi. Nekada je profesionalno gajio cveće kod kuće, u Hokaidu.

Gospođica Efreikijan, visoka, smeđokosa Jermenka, pokloni se.

„Jeste li spremni sa magnetofonom?” upita gospodin Tagomi.

„Da, gospodine Tagomi.” Gospođica Efreikijan sede sa spremnim portabl magnetofonom na baterije.

Gospodin Tagomi poče. „Pitao sam proročanstvo, da li će sastanak između mene i gospodina Čildana doneti koristi i na moj užas dobio sam zlokobni heksagram Nadmoćnost velikog.

Sleme se ugiba. Prevelika težina je skontrirana u sredini; sve je neuravnoteženo. Jasno odstupa od Taoa.”

Magnetofon je zujao.

Zastavši, gospodin Tagomi je razmišljao.

Gospođica Efreikijan ga je gledala sa očekivanjem. Zujanje prestade.

„Neka gospodin Remzi dođe za trenutak, molim vas”, reče gospodin Tagomi.

„Da, gospodine Tagomi.” Podiže se i spusti magnetofon; lupajući potpeticama izađe iz kancelarije.

Sa velikom fasciklom tovarnih listova pod miškom, pojavi se gospodin Remzi. Prilazio je, mlad, sa osmehom, nosio je kitnjastu tanku kravatu, model U. S. Midwest Pleinz kariranu košulju i tesne farmerke bez pojasa toliko cenjene među onima koji prate modu.

„Bar dan, gospodine Tagomi”, reče, „baš lep dan danas, gospodine.”

Gospodin Tagomi se pokloni.

Na to se gospodin Remzi naglo ukruti i isto tako pokloni.

„Konsultovao sam proročanstvo”, reče gospodin Tagomi, dok je gospođica Efreikijan ponovo sedela sa svojim magnetofonom. „Vi shvatate da se gospodin Bejns, koji kao što znate uskoro lično dolazi, drži nordijske ideologije u pogledu takozvane Orijentalne kulture. Mogao bih da pokušam da ga omekšam tako što bih ga zasenio autentičnim delima umetnosti kineskih svitaka ili keramike iz našeg perioda Tokugava... ali naš posao nije da preobraćamo.”

„Shvatam”, reče gospodin Remzi; njegovo kavkasko lice se zgrči od napete usredsređenosti.

„Zato ćemo se pobrinuti za njegove predrasude i umesto toga mu podmetnuti neki bezvredan predmet američke izrade.”

„Da.”

„Vi ste, gospodine, američkog porekla. Iako ste se potrudili da potamnite svoju kožu.” Ispitivao je gospodina Remzija. „Ten postignut kvarc-lampom”, promrmlja gospodin Remzi.

„Samo radi vitamina D.” Ali ga izraz poniženosti odade. „Uveravam vas da sam zadržao autentične korene sa...”

Gospodin Remzi se spoticao o reči. „Nisam prekinuo sve veze sa etničkim običajima rodnog kraja.”

Gospodin Tagomi reče gospođici Efreikijan: „Nastavite, molim.”

Magnetofon opet zazuja. „Konsultujući proročanstvo i do- bivši Heksagram Ta Kuo, Dvadeset osam, dalje sam dobio nepo- voljan red Devet na petom mestu. On glasi:

*Svela topola procvetava.
Starija žena uzima muža.
Nema pokude. Nema pohvale.*

To jasno pokazuje da gospodin Čildan neće imati ništa vred- no da nam ponudi u dva sata.” Gospodin Tagomi zastade. „Bu- dimo otvoreni. Ja ne mogu da se pouzdam u svoj sopstveni sud o predmetima Američke umetnosti. Zbog toga ste...” otezao je, birajući reči. „Zbog toga ste potrebni vi, gospodine Remzi, koji ste, da li da kažem tako, ovde rođeni. Očigledno moramo učiniti šta najbolje znamo.”

Gospodin Remzi nije imao odgovor. Ali uprkos naporima da to sakrije crte su mu odavale uvređenost, ljutnju, osujećenu i nemu reakciju.

„Sad”, reče gospodin Tagomi, „ja sam dalje konsultovao pro- ročanstvo.

Zbog političkih ciljeva ne mogu da otkrijem vama, gospodine Remzi, pitanje.” Drugim rečima, njegov ton je značio, ti i tvoja pinočka vrsta nemate pravo da učestvujete u značajnim stvarima kojima se mi bavimo.

„Dovoljno je da kažem, međutim, da sam dobio jako pro- vokativan odgovor. Naterao me je na duže razmišljanje.”

I gospodin Remzi i gospođica Efreikijan su ga posmatrali sa napetom pažnjom.

„Reč je o gospodinu Bejnsu”, reče gospodin Tagomi. Oni klimnuše.

„Moje pitanje u vezi sa gospodinom Bejnsom okultnim delovanjem Taoa proizvelo je heksagram Šeng, Četrdeset šest.

Dobar sud. Pitanje je takođe proizvelo i redove: Šest na početku i Devet na drugom mestu.” Njegovo pitanje je bilo, da li ću moći uspešno da se nosim sa gospodinom Bejnsom? I Devetka na drugom mestu ga je uveravala da će moći. Glasila je:

*Ako je čovek iskren,
Koristiće mu čak i da donese malu ponudu
Nema pokude.*

Očigledno će gospodin Bejns biti zadovoljan kakav god poklon mu doturi Viša trgovinska misija doturi preko ljubaznog gospodina Tagomija. Ali gospodin Tagomi je, postavljajući pitanje, negde pozadi u glavi imao jedno drugo pitanje, pitanje kojeg jedva da je i bio svestan. Kao što se tako često događalo, proročanstvo je primetilo to dublje pitanje, i odgovarajući na ono postavljeno, uzelo je na sebe da odgovori i na podsvesno.

„Kao što znamo”, reče gospodin Tagomi, „gospodin Bejns nam donosi detaljan prikaz novih injekcionih kalupa koji se proizvode u Švedskoj. Ako bismo uspešno potpisali sporazum sa njegovom firmom, mogli bismo bez sumnje mnoge sadašnje metale, sasvim retke, da zamenimo plastičnim materijama.”

Već godinama, Pacifik je nastojao da od Rajha dobije osnovnu sirovinsku pomoć u oblasti sintetičkih materijala. Međutim, veliki nemački hemijski karteli, posebno I. G. Farben, su zaštitili svoje patente; stvorili su, zapravo, svetski monopol u oblasti plastičnih materija, naročito u razvoju poliesteru. Time je trgovina Rajha stalno bila za pedalj ispred pacifičke trgovine, dok je u pogledu tehnologije Rajh prednjačio bar za deset godina. Interplanetarne rakete koje su polazile sa Festung Evrope bile su uglavnom od plastičnog materijala otpornog na toplotu, veoma lakog, i toliko tvrdog, da su odolevale čak i udarcima krupnih meteora. Pacifik nije imao ništa od toga; koristila su se i dalje prirodna vlakna kao što je drvo i, naravno, svuda prisutne slitine od olova i bakra. Gospodin Tagomi se sav skupi misleći na to; na sajmovima je video neke moderne nemačke proizvode, uključujući automobil izrađen u potpunosti od sintetičkih materijala, D.

S. S. – *Der Schnelle Spuk*⁵ – koji se, u valuti PAD, prodavao za oko šest stotina dolara.

Ali njegovo pitanje koje je stajalo u osnovi stvari, ono koje nikada nije mogao otkriti pinocima koji su se muvali po kancelarijama Trgovinske misije, bilo je u vezi sa jednim aspektom gospodina Bejnsa spomenutim u prvobitnom šifrovanom telegramu iz Tokija. Pre svega, šifrovani materijal nije dolazio često, i obično se odnosio na pitanja bezbednosti, a ne na trgovinske poslove. A šifra je bila u formi metafore i koristila se poetska aluzija, koja je bila usvojena da bi se zbunili monitori Rajha – koji su mogli da odgonetnu svaku doslovnu šifru, koliko god ona bila komplikovana. Znači jasno je da su vlasti u Tokiju imale na umu Rajh, a ne kvazi-nelojalne klike u Houm Ajlends. Ključna fraza „Obrano mleko je njegova ishrana”, odnosila se na Kecelju, na jezivu pesmu koja je izlagala doktrinu „...Stvari su retko kad ono što izgleda da jesu. Obrano mleko maskira se kao pavlaka.”

Ji Ding je, kada ga je gospodin Tagomi pitao za savet, potkrepio njegov sud. Komentar je glasio:

Ovde se pretpostavlja snažan čovek. Istina je da se ne uklapa u svoju okolinu, utoliko ukoliko je isuviše nagao i obraća isuviše malo pažnje na formu. Ali pošto je čvrstog karaktera, on se susreće sa odgovorom... Sud se, jednostavno, sastojao u tome da gospodin Bejns nije ono što izgleda; da stvarna svrha njegovog dolaska u San Francisko nije bila da potpiše ugovor za injekcione kalupe. Da je gospodin Bejns, u stvari, špijun.

Ali za živog boga gospodin Tagomi nije mogao da dokuči kakav to špijun, za koga ili za šta.

U jedan i četrdeset tog popodneva, Robert Čildan sa ogromnim unutrašnjim otporom zaključa prednja vrata Američkih umetničkih rukotvorina Inc. Odvuče svoje teške kofere do ivičnjaka, mahnuvši rukom pozva pedikeb, i reče činku da ga odveze do zgrade *Nipon tajmsa*.

---

5. Brza sablast (nem.); prim. prev.

Čink,⁶ upalog lica, zguren i znojav, zinu u znak potvrde da je shvatio o kojem je mestu reč, i uze da utovaruje torbe gospodina Čildana. Zatim, pošto je samom gospodinu Čildanu pomogao da se smesti u sedište obloženo ćilimom, čink uključi pedimetar, pope se na svoje mesto i vozilo na pedala potera Montgomeri stritom, između automobila i autobusa.

Čitav dan proveo je u traženju predmeta za gospodina Tagomija, i Čildana gotovo preplaviše gorčina i briga dok je posmatrao kako zgrade prolaze kraj njega. I najzad ipak trijumf. Neka izdvojena sposobnost, izvan njega: našao je pravu stvar, i gospodin Tagomi će se umiriti, a njegov klijent će biti prezadovoljan, ko god da je. Ja uvek ugađam, mislio je Čildan, svojim mušterijama.

Bio je u stanju da dobavi, na čudesan način, gotovo netaknut primerak prvog broja prve sveske Tip-Top stripova. Pošto je datirao iz tridesetih godina, predstavljao je odabrani primerak tipičnog proizvoda američke kulture; jedan od prvih stripova, dragocen trofejni komad za kojim kolekcionari većito traga-ju. Naravno, poneo je i druge stvari sa sobom, da najpre njih pokaže. Postepeno će voditi stvar sve do stripa koji leži dobro zaštićen u kožnoj navlaci zapakovanoj u toalet papir u sredini najveće torbe.

Radio u pedikabu urlao je popularne melodije, nadmećući se sa radio-aparatima drugih kabova, automobila, i autobusa. Čildan ništa nije čuo; bio je navikao na to. Nije primećivao ni ogromne neonske firme koje su neprestano svetlele reklamama, pokrivajući praktično cele fasade svih velikih zgrada. Na kraju krajeva, i on je imao firmu; noću se ona palila i gasila zajedno sa svim ostalim firmama u gradu. Na koji drugi način se reklamiralo? Čovek je morao da bude realan.

U stvari, urlanje radija, buka od saobraćaja, reklame i ljudi su ga uljuljkivali. Brisali su njegove unutrašnje brige. A prijalom mu je da ga vozi drugo ljudsko biće i da oseća napinjanje činkovih mišića pretvoreno u pravilne vibracije; kao neka mašina za

---

6. Kinez – pogrđan naziv; prim. prev.

opuštanje, razmišljao je Čildan. Da te drugi vuku umesto da ti njih vučeš. I – da imaš, makar i samo za trenutak, više mesto.

Prenu se, sa osećanjem krivice. Ima isuviše mnogo da se planira; nema se vremena za dremku u podne. Da li je odeven apsolutno kako treba za zgradu *Nipon tajmsa*? Možda će se onesvestiti u brzom liftu.

Ali je sa sobom poneo pilule za vožnju, jedan nemački preparat. Razni načini obraćanja...znao ih je. Sa kim da se ponaša ugledno, sa kim grubo. Budi grub prema portiru, lift-boju, čoveku sa recepcije, vodiču, pazikući svake vrste. Klanjaj se svakom Japancu, naravno, čak i ako moraš da se pokloniš po stotinu puta. Ali pinoci. Nebulozna sorta. Pokloni se, ali gledaj pravo kroz njih kao da ne postoje. Dakle, da li je time obuhvaćena svaka situacija? Kako je kad stranac dolazi u posetu? Nemci su se često mogli videti u Trgovinskim misijama, kao i neutralci.

A zatim, mogao bi da vidi i roba.

Nemački ili južni brodovi konstantno su pristajali su u luci San Franciska, i crncima su se povremeno dozvoljavali kratkotrajni izlasci. Uvek u grupama manjim od troje. I nisu mogli da budu napolju pošto padne noć; čak i po pacifičkom zakonu, morali su da se drže policijskog časa. Ali robovi su isto tako istovarivali na dokovima, i ti su živeli stalno na kopnu, u udžericama ispod kejova, nad vodom. Niko od njih se neće naći u kancelarijama Trgovinske misije, ali ako dođe do nekakvog istovara – recimo, da li on treba sam da ponese svoje torbe do kancelarije gospodina Tagomija? Svakako ne. Moraće se naći neki rob, pa čak i ako bude morao da čeka sat vremena na njega.

Čak i ako bi propustio sastanak. Nije dolazilo u obzir da dopusti da ga rob vidi kako nešto nosi; na to je morao jako da pazi. Takva greška bi ga skupo koštala; više nikada ne bi imao nikakvo mesto među onima koji su to videli. Na neki način, mislio je Čildan, gotovo bih uživao da sam unesem svoje torbe u zgradu *Nipon tajmsa* usred bela dana. Kakav grandiozan gest. Nije u stvari nezakonit; ne bih otišao u zatvor. A pokazao bih svoja stvarna osećanja, onu stranu čoveka koja se nikada ne ispoljava u javnom životu. Ali...

Mogao bih to da učinim, mislio je, samo da nema ovih prokletih crnih robova što vrebaju unaokolo; mogao bih da podnesem da oni iznad mene to vide, njihovu grdnju – na kraju krajeva, oni me grde i ponižavaju svakog dana. Ali da me oni ispod mene vide, da osetim njihov prezir. Kao kad bi me, na primer, ovaj čink što okreće pedala tu ispred mene video da nisam uzeo pedikab, da me je video kako pokušavam da idem pešice na poslovni sastanak...

Čovek je morao da krivi Nemce zbog te situacije. Tu njihovu tendenciju da odgrizu više no što mogu da sažvaću. Na kraju krajeva, samo što su uspeli da dobiju rat, a već su krenuli u osvajanje Sunčevog sistema, dok su u Zemlji donosili proglase koji... pa, bar je ideja bila dobra. I konačno, uspeli su sa Jevrejima i Ciganima i Proučavaocima Biblije. Dok su Sloveni bili odgurani dve hiljade godina unazad, u svoju postojbinu u Aziji. Potpuno isterani iz Evrope, zbog čega je svima laknulo. Vratili su se jahaćim jakovima i lovu sa lukom i strelom. I oni veliki sjajni časopisi koji su se štampali u Minhenu i rasturali po svim bibliotekama i prodavnicama novina... Čovek je sam mogao da vidi slike u boji preko cele strane: plavooke, plavokose naseljenike Arijevce koji sada marljivo obrađuju zemlju, odabiraju stoku i useve, oru itd, u prostranoj žitnici sveta, Ukrajini. Ti tipovi su svakako izgledali srećno. I njihova imanja i kuće bili su čisti. Više niste videli slike pijanih tupavih Poljaka oklembesjenih po ugnutim tremovima, ili kako na seoskoj pijaci izvikuju prodajući šaćicu natrule repe. Sve je to pripadalo prošlosti, kao i izrovane prljave ulice koje su se nekada u kišno doba pretvarale u blatnjave bare u kojima su se kola zaglibljivala.

Ali Afrika. Tamo su se jednostavno prepustili svom oduševljenju, i tome si morao da se diviš, iako bi ih promišljeniji savet bio upozorio da puste da to malo sačeka dok se, recimo, ne završi Projektovana poljoprivredna zemlja. E, tamo su Nacisti pokazali genijalnost; tu se zaista iz njih ispijlo umetnik. Sredozemno more začepjeno, isušeno, pretvoreno u obradivu površinu primenom atomske energije – kakva smelost! Kako su bili položeni na plečke potajni podsmevači, na primer izvesni trgovci na